

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-12-20 Nr. 429-540
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2022 m. rugsėjo 27 d. – 2023 m. rugsėjo 26 d. laikotarpiui tarp pareiškėjo ir draudiko buvo sudaryta Būsto draudimo sutartis (draudimo liudijimo Nr. *Duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo sutartis), kurios neatskiriama dalis – Būsto draudimo taisyklės Nr. 067¹ (toliau – Taisyklės). Draudimo sutartyje nurodyta, kad pareiškėjo gyvenamasis namas, namų turtas ir tvora su kiemo vartais, esantys adresu: *Duomenys neskelbtini*, apdrausti draudimo variantu „Maksimalus“.

Pareiškėjas pateikė draudikui pranešimą apie 2023 m. rugsėjo 24 d. įvykį, kuriame nurodė: „Namie pradėjo kimštis kanalizacija, kilti nuotekos pirmame ir antrame aukšte. Išsikviečiau kompaniją kanalizacijos inspekcijai. Atvykus, pagal patarimą buvo plaunama nuotekų sistema iš išorės einant link namo vidaus. Po išplovimo ir atkimšimo paprašiau kad su kamera patikrintų vamzdyną. To pasekoje rastas lūžęs nuotekų vamzdis. Pridedu nuotrauką su inspekcijos vaizdu, matomomis šaknimis., 2023.09.24“ (toliau – įvykis).

Iš pareiškėjo pranešimo turinio bei pateiktos vaizdinės medžiagos draudikas nustatė, kad dėl augalų šaknų prasiskverbimo į po žeme įrengtus (paslėptus) kanalizacijos tinklus (vamzdyną) tinklai užsikimšo ir įvyko avarija. Atsižvelgdamas į tai, kad, pagal Taisyklių A. IV dalies 1.2 papunktį, kuriame apibrėžta „Vandens“ rizika, žala dėl paslėptų vamzdynų trūkimo neatlyginama, draudikas priėmė sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko sprendimu ir argumentais, todėl kreipėsi į Lietuvos banką prašydamas išnagrinėti ginčą ir pripažinti įvykį draudžiamuoju. Kreipimesi pareiškėjas teigė nesutinkantis, kad įvykį lėmė užslėpto vamzdžio trūkimas, nes vamzdyno avarija įvyko dėl lūžusio kanalizacijos vamzdžio, o įvykio priežastis yra į vamzdžio vidų prasimušusios medžio šaknys, t. y. įvykis įvyko dėl išorinių jėgų poveikio. Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad nesutinka su įvykio vertinimu pagal Taisyklėse nurodytą „Vandens“ riziką, nes vamzdyno trūkimas nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nebuvo nulemtas vandens ar su vandeniu susijusių rizikų.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas į pareiškėjo kreipimąsi, jame draudikas paaiškino, kad draudimo sutartimi yra apdrausti pastate ir jo sklypo ribose esantys inžineriniai tinklai, kurie naudojami to pastato eksploatacijai. Sklypo ribose esantys inžineriniai tinklai savo esme gali būti tiek atviri, tiek užslėpti, šiuo atveju draudikas nėra prisiėmęs rizikos atlyginti žalos už užslėptų vamzdynų trūkumus.

Atsakydamas į pareiškėjo teiginius, kad įvykis neturėtų būti administruojamas pagal „Vandens“ riziką, draudikas pabrėžė, kad, pranešdamas apie įvykį, pareiškėjas nurodė, kad „pradėjo kimštis kanalizacija, kilti nuotekos pirmame ir antrame aukšte“, „buvo plaunama nuotekų sistema iš išorės“ ir pan., tai, draudiko teigimu, aiškiai indikuoja galimą „Vandens“ (taip, kaip tai yra nustatyta Taisyklėse) rizikos pasireiškimą.

Taip pat draudikas nurodė, kad, atsižvelgiant į nustatytą įvykio priežastį – augalų šaknų prasiskverbimą į po žeme esantį nuotekų vamzdyną, yra ir kita aplinkybė, neleidžianti nagrinėjamo įvykio laikyti draudžiamuoju: Taisyklių A.IV dalies 1 punkte įrašyta fundamentali

¹ 2021 m. kovo 30 d. redakcija, galioja nuo 2021 m. balandžio 16 d.

draudimo sutarties nuostata, kad apdrausto turto apsauga apima turto sugadinimo įvykius, kurie įvyksta staiga ir netikėtai. Kadangi įvykis nėra staigus ir netikėtas, jis neatitinka jokio Taisyklėse nurodyto draudžiamąjo įvykio, draudikas prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad ginčas kilo dėl įvykio, kurio metu buvo pažeistas kanalizacijos vamzdis, pripažinimo nedraudžiamuoju.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal šalių sudarytos draudimo sutarties sąlygas draudikas pagrįstai įvykį pripažino nedraudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas: šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams.

Šalių sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis.

Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas.²

Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, kurios laikomos standartinėmis draudimo sutarties sąlygomis, paprastai taikomomis visiems draudėjams, sudarantiems atitinkamos draudimo rūšies sutartį su tuo pačiu draudiku, tiek draudimo liudijime aptartose individualiose sąlygose. Draudimo taisyklėse nustatomi atvejai, kurie laikytini draudžiamaisiais įvykiais, taip pat kurie tokiais nelaikytini.³

Pareiškėjas, sudarydamas draudimo sutartį, siekė apsaugoti savo turtinius interesus, o draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką įvykus ne bet kokiam įvykiui, dėl kurio pareiškėjas patiria nuostolių, o draudimo sutartyje (draudimo liudijime ar Taisyklėse) nustatytam draudžiamajam įvykiui.

Atsižvelgiant į tai, siekiant nustatyti draudimo apsaugos galiojimo ribas ir įvertinti draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumą, būtina įvertinti draudimo apsaugą apibrėžiančias, vertinamam įvykiui aktualias draudimo liudijimo ir Taisyklių nuostatas.

Visų pirma pažymėtina tai, kad draudimo sąlygas įtvirtinančiame draudimo liudijime nustatyta, kad pareiškėjo turtas apdraustas plačiausios apsaugos draudimo variantu „Maksimalus“ nuo draudimo liudijime išvardytų bet kokių turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykių, staiga ir netikėtai įvykusių draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius, nurodytus Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktyje ir bendrame nedraudžiamųjų įvykių sąrašė.

Taisyklių A.IV 1 punktą pakartoja draudimo liudijime išdėstyta nuostata, kad apdrausto turto draudimo apsauga apima šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, kurie staiga ir netikėtai sukeliama arba įvyksta dėl šiame skyriuje išvardytų rizikų, jeigu jos numatytos draudimo sutartyje.

Taisyklių A.IV dalies 1.12 papunktyje nurodytas plačiausios apsaugos draudimo rizikos apibrėžimas: „Apdrausto turto draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo,

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-215/2013.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012.

sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus nedraudžiamuosius įvykius, nurodytus Taisyklių A.IV dalies 1.1–1.12 punktuose ir bendrų nedraudžiamųjų įvykių sąrašė (Taisyklių A.IV dalies) 4 punktą).“

Nagrinėjama atveju buvo nustatyta įvykio priežastis – augalų šaknų prasiskverbimas į po žeme esantį nuotekų vamzdyną, dėl to kilo žala nuotekų vamzdžiui.

Lietuvių kalbos žodyne⁴ žodis „staigus“ apibrėžtas kaip greitai, skubiai, smarkiai, ne palengva vykstantis. Atsižvelgiant į šį apibrėžimą bei į tai, kad nagrinėjama įvykio priežastis buvo ilgą laiką vykęs augalų šaknų skverbimasis į vamzdyną, negalima teigti, kad įvykis įvyko staiga.

Nustačius, kad įvykis neįvyko staiga, ir įvertinus Taisyklėse bei draudimo liudijime nustatytas sąlygas, pagal kurias pareiškėjo turtas buvo apdraustas nuo bet kokių turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykių, įvykusių draudimo apsaugos galiojimo metu staiga ir netikėtai, darytina išvada, kad įvykis neatitinka draudžiamąjo įvykio sąlygų.

Atsižvelgiant į tai, kad įvykis iš esmės neatitinka draudžiamąjo įvykio sąlygų, pareiškėjo argumentai, susiję su įvykio vertinimu pagal Taisyklėse įvardintas konkrečias rizikas apibrėžiančias sąlygas, nėra teisiškai reikšmingi ir plačiau nevertintini.

Į esminius šalių išdėstytus argumentus atsakyta, o kiti šalių nurodyti argumentai neturi esminės reikšmės sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detalai atsakyti į kiekvieną šalių argumentą⁵.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

⁴ [Staugus reikšmė - lietuvių kalbos žodynas \(lietuviuzodynas.lt\).](http://www.lieku.lt/lt/taisykles/taisykles/taisykliu-ai-iv-dalies-1-12-punktuose-ir-bendrų-nedraudžiamųjų-įvykių-sąrašė)

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.